

OKULLARDA SİDDETİN ÖNLENMESİ

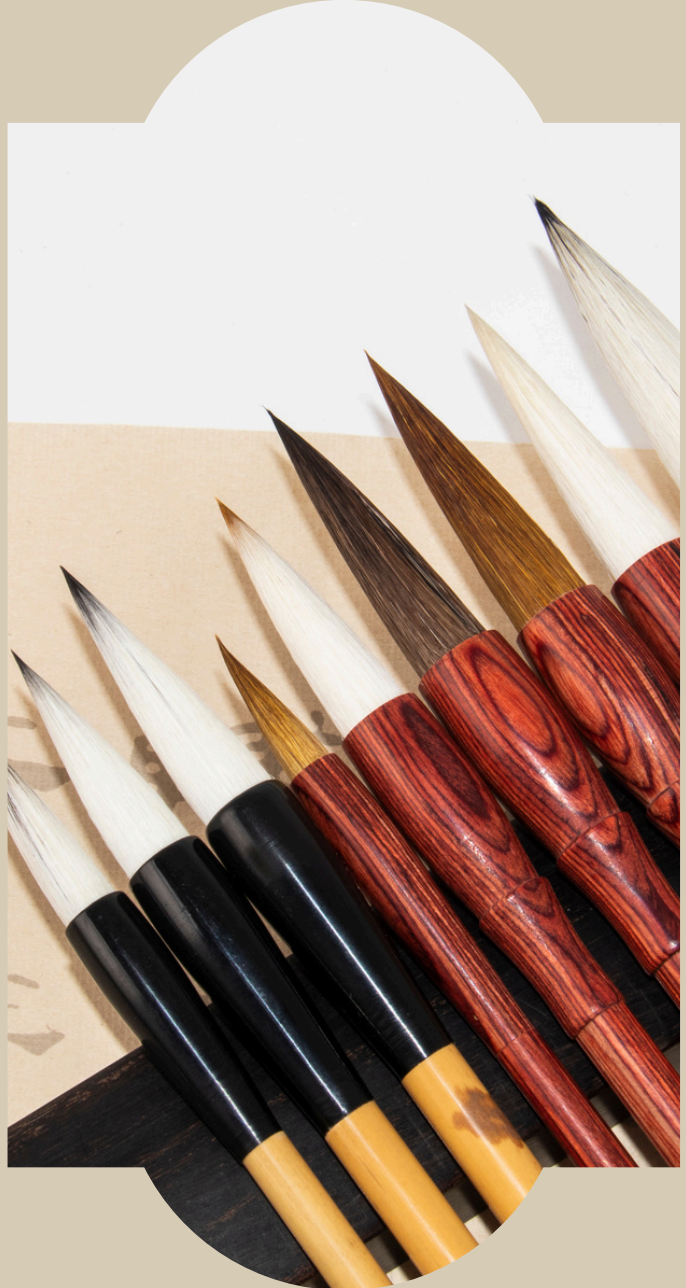
ÖĞRETMEN KLAVUZU

Psk. Dan. Tuğba KARTAL KAPAR

İÇİNDEKİLER

- EĞİTİM ORTAMLARINDA ŞİDDETİN ÖNLENMESİ
- ŞİDDETİN NEDENLERİ
- RİSK FAKTÖRLERİ
- ŞİDDETİN GELDİĞİNİ FARK ETMEK -KONTROL LİSTESİ-
- ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR?
- VAKA ÖRNEKLERİ

ŞİDDET SUSTURUR,
EĞİTİM
KONUŞTURUR.
ÖĞRETMEN,
SÖZÜYLE DÜNYAYI
DEĞİŞTİRENDİR.

EĞİTİM ORTAMLARINDA ŞİDDETİN ÖNLENMESİ

Şiddet, yalnızca fiziksel bir sorun değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal etkileri olan karmaşık bir durumdur. Eğitim ortamlarında şiddetin önlenmesi, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin güvenliğini ve sağlıklı bir öğrenme ortamını sağlamak için kritik öneme sahiptir.

Okulda şiddet, okul iklimi üzerinde olumsuz sonuçlar üreten, öğrencilerin öğrenme süreçlerine zarar veren, onların gelişimlerini engelleyen, saldırganca ve suç benzeri davranışlardır.

Şiddet, bireyin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik yönden zarar görmesiyle ya da acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır. Şiddet, özel veya kamusal alanda (evde, aile bireyleri arasında, sokakta, iş yerinde) meydana gelebilir.

ŞİDDETİN NEDENLERİ

Şiddet tek bir nedene indirgenemez. Şiddet toplumsal bir sorundur, hem bireysel hem de çevresel sebepleri vardır. Bunlar;

- genç potansiyeli yüksek bir ülke olmamız,
- ilgisiz ebeveyn tutumları,
- şiddetin öğrenilen bir olgu olması
- engellenme hissi,
- eğitim (disiplin) algısı içinde yer bulması,
- yetişkinlerdeki suçluluk ve döngüyü kıramama ,
- okulun öğrencilerin canlı yaşamını sürdürme, güç, sevgi, ait olma, özgürlük ve eğlence gibi temel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması

- Örneğin, bireysel faktörler arasında öğrencinin öfke kontrol sorunları veya travmaları bulunurken, toplumsal faktörler arasında ekonomik eşitsizlikler ve medya etkisi sıralanabilir

Ebeveynlerin bilgilendirilmesi ve düzenli toplantılarla sürece dahil edilmesi, şiddetin önlenmesinde önemli bir adımdır. Ayrıca, yerel yönetimler ve STK'larla ortak projeler geliştirilebilir.

Öğretmenlerin, fiziksel veya sözlü şiddet olaylarına karşı yasal yükümlülüklerinin farkında olması gerekir. Aynı zamanda, öğrenci mahremiyetine saygı göstermek ve etik değerlere uygun hareket etmek temel bir ilkedir.

RİSK FAKTÖRLERİ

Şiddet eğilimli bireylerin risk faktörleri çok boyutludur ve bu faktörlerin bir araya gelmesi şiddet olasılığını arttırabilir. Önleyici çalışmalar, bireysel ve toplumsal düzeyde bu faktörleri hedef alarak şiddeti azaltmayı amaçlar. Bu faktörleri şu şekilde sıralayabiliriz;

- Parçalanmış aileler,
- Empati eksikliği,
- Düşük sosyal ilişki,
- Ailede madde bağımlısının olması,
- Ailede suç işleyen birinin olması,
- Erken yaşlarda gözlenmeye başlayan sürekli saldırgan, anti sosyal davranışlar,

- Dayak yiyen anne veya kardeşin olması
- Sert, cezalandırıcı çocuk yetiştirme stilleri,
- Akranlarınca reddedilmek
- Kontrol edilmeyen öfke,
- Çetelerle ilişkide olma.
- Düşük düzeyde okur-yazarlık
- Düşük düzeyde akademik başarı ve ilgi

- Şiddet eyleminin okulda ve evde gözlenmesi
- Madde kullanımı,
- Tutarsız disiplinli aileler,
- Eğitimsiz, az eğitilmiş anne-babalar,
- Yoksulluk,
- Anne babalarda çocuklarına yönelik denetim eksikliği,
- Sıcak ilginin olmadığı aile ortamları,
- Yoksulluk,

ŞİDDETİN GELDİĞİNİ FARK ETMEK –KONTROL LİSTESİ–

Öğrencinizde bunlardan kaçını gözlemliyorsunuz?

1. Sosyal olarak içe kapanma
2. Aşırı izolasyon ve yalnızlık duyguları
3. Aşırı reddedilme duyguları
4. Şiddet mağduru olmak
5. Dalga geçilme ve tacize uğrama duyguları
6. Okula ilginin ve akademik başarının düşük olması
7. Şiddeti yazılar ve resimler ile anlatmak
8. Kontrol edilemeyen öfke
9. Fevrilik ve düzenli/sürekli olarak vurma, sindirme, zorlayıcı davranışlar gösterme
10. Disiplin öyküsü
11. Önce yaşanmış şiddet ve agresif davranış hikayeleri
12. Farklılıklara toleransın olmaması ve ön yargılı olmak
13. Madde ve alkol kullanımı
14. Çetelere bağlı olma
15. Silaha yasal olmayan yollardan ulaşma ve kullanma
16. Ciddi şiddet tehdidi

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR?

Okullarda şiddetin önlenmesi için öğretmenlerin alabileceği bazı önlemler ve uygulayabileceği stratejiler aşağıda sıralanmıştır.

Öğretmenlerin bu adımları tutarlı ve kararlı bir şekilde uygulamaları, okullarda şiddetin azalmasına ve sağlıklı bir öğrenme ortamının oluşmasına katkı sağlar.

01 POZİTİF SINIF ORTAMI OLUŞTURMAK

Öğrenciler arasında saygı ve hoşgörü kültürünü teşvik eden bir sınıf ortamı oluşturmak.

Adil ve şeffaf kurallar belirleyerek, herkesin bu kurallara uymasını sağlamak.

02 ŞİDDETİ ÖNLEYİCİ EĞİTİM VERMEK

Şiddetin zararları ve empati kavramları hakkında bilgilendirici dersler veya etkinlikler düzenlemek.

Problem çözme, öfke kontrolü ve çatışma çözme becerilerini geliştiren aktiviteler sunmak.

03 ERKEN MÜDAHALE

Öğrenciler arasındaki gerginlikleri veya anlaşmazlıkları fark ederek hemen müdahale etmek.

Zorbalık veya şiddet eğilimi gösteren öğrencilere rehberlik ederek destek sağlamak.

04 REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMAK

Şiddete maruz kalan veya şiddet eğilimi gösteren öğrencileri rehber öğretmene yönlendirmek.

Psikolojik destek alması gereken öğrencilere uzman yardımı sağlanmasını önererek takip etmek.

05 AİLELERLE İŞBİRLİĞİ YAPMAK

Ailelerle düzenli iletişim kurarak öğrencinin davranışlarını ve tutumlarını birlikte değerlendirmek.

Ailelere şiddet önleme ve olumlu disiplin yöntemleri konusunda bilgi vermek.

06 ROL MODEL OLMAK

Kendi davranışlarıyla öğrencilere olumlu bir örnek olmak.

Öğrencilere saygılı, anlayışlı ve empatik bir tutum sergilemek.

07 GRUP ÇALIŞMALARI VE SOSYAL ETKİNLİKLER DÜZENLEMEK

Öğrenciler arasındaki bağları güçlendiren grup çalışmaları ve etkinlikler planlamak.

İş birliği ve takım ruhunu teşvik eden aktivitelerle öğrencilerin birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlamak.

08 ZORBALIĞA KARŞI NET BİR TUTUM SERGİLEMEK

Zorbaliğa sıfır tolerans politikası uygulamak ve bunu açıkça ifade etmek.

Zorbaliğa tanık olan öğrencileri olayı bildirmeleri konusunda teşvik etmek.

09 EĞİTİM VE FARKINDALIK PROGRAMLARI DÜZENLEMEK

Hem öğretmenler hem de öğrenciler için şiddeti önleme konusunda eğitim seminerleri düzenlemek.

Toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık ve zorbalık gibi konularda farkındalığı artırmak.

10 TEKNOLOJİYİ KULLANMAK

Şiddet olaylarını bildirmek için anonim geri bildirim sistemleri oluşturmak.

Güvenliği artırmak için kamera sistemleri ve diğer teknolojik araçlardan faydalanmak.

VAKA ÖRNEKLERİ

Okullarda şiddetin önlenmesine yönelik örnek vaka çalışmaları, öğretmenlerin ve okul yönetiminin etkili stratejiler geliştirmesine yardımcı olabilir. İşte üç farklı vaka ve bu vakalara yönelik çözüm önerileri:

VAKA 1: SINIF İÇİNDE ZORBALIK

Durum: 7. sınıf öğrencisi Ali, sürekli olarak sınıf arkadaşları tarafından lakap takılarak alay ediliyor. Bazı öğrenciler sosyal medya üzerinden de ona mesajlar göndererek rahatsız ediyor. Ali giderek içine kapanıyor, derslerde başarısı düşüyor ve okula gelmek istemediğini söylüyor.

Çözüm:

Öğretmenin Müdahalesi: Sınıf öğretmeni, öğrencilerle birebir görüşerek durumu anlamaya çalışır. Ali'nin hislerini anlamak için rehber öğretmenle iş birliği yapar.

Farkındalık Çalışmaları: Okulda zorbalık ve empati konularında drama, hikâye anlatımı ve grup çalışmaları gibi etkinlikler düzenlenir.

Güvenli Raporlama Mekanizması: Zorbaliğe uğrayan öğrencilerin rahatça şikâyet edebileceği güvenli bir mekanizma oluşturulur.

Aile Katılımı: Hem Ali'nin hem de diğer öğrencilerin aileleriyle görüşülerek bilinçlendirme yapılır.

VAKA 2: OKUL ÇIKIŞINDA FİZİKSEL ŞİDDET

Durum: Ortaokulda iki grup öğrenci arasında sürekli tartışmalar yaşanıyor ve okul çıkışında kavgalara dönüşüyor. Öğrenciler arasında husumet giderek artıyor ve veliler de duruma müdahil olmaya başlıyor.

Çözüm:

Arbuluculuk Programı: Okul içinde öğrenci arbuluculuk sistemi oluşturularak öğrencilerin kendi problemlerini çözmelerine yardımcı olunur.

Şiddet Karşıtı Eğitim: Tüm öğrenciler için "şiddetsiz iletişim" ve "öfke kontrolü" gibi atölyeler düzenlenir.

Güvenlik Önlemleri: Okul çıkışında öğretmen gözetimi artırılır, velilerle iş birliği yapılarak şiddeti teşvik eden tutumların önüne geçilir.

Ortak Projeler: Husumet yaşayan gruplar, ortak sosyal sorumluluk projelerine dahil edilerek iş birliği yapmaları teşvik edilir.

VAKA 3: ÖĞRETMENE KARŞI SAYGISIZ VE AGRESİF DAVRANIŞ

Durum: Lise 2. sınıfta bir öğrenci, öğretmene karşı sürekli saygısız tavırlar sergiliyor, ders esnasında yüksek sesle konuşuyor ve sınıfta kargaşa çıkarıyor. Öğretmen uyardığında ise agresif tepkiler veriyor.

Çözüm:

Bireysel Görüşme: Öğrenciyle birebir konuşularak bu davranışların sebebi araştırılır. Belki aile içi problemler, akademik kaygılar veya kişisel sorunlar söz konusudur.

Olumlu Disiplin Yaklaşımı: Öğrenciye ceza vermek yerine, sorumluluk almasını sağlayacak görevler verilerek olumlu disiplin uygulanır.

Destekleyici Ortam: Öğrencinin bir rehber öğretmenle düzenli görüşmesi sağlanarak duygusal destek sunulur.

Okul İçi Destek Grupları: Davranış problemi olan öğrenciler için grup çalışmaları düzenlenerek sosyal-duygusal beceriler geliştirilir.